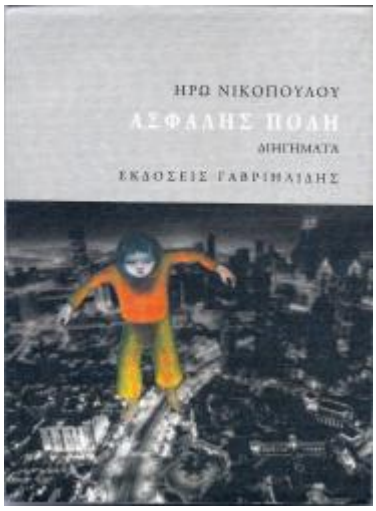
Ο Γρηγόρης Τεχλεμετζής για την συλλογή διηγημάτων "Ασφαλής πόλη" (στην ιστοσελίδα του περ. Φρέαρ) 25-12-2015

Ο Γρηγόρης Τεχλεμετζής γράφει στο λογοτεχνικό περιοδικό *Φρέαρ* (ηλεκτρονική μορφή).

Ηρώ Νικοπούλου, *Ασφαλής πόλη*, Γαβριηλίδης, Αθήνα 2015.

Η «παγίδα» των μικρών διηγημάτων βρίσκεται στο ότι είναι αρκετά δύσκολο να μας βάλουν στο κλίμα τους με τόσες λίγες αράδες, γιατί γίνονται μοιραία πολύ αφαιρετικά. Αλλά η συμπύκνωση τους, στην καλή λογοτεχνία, γίνεται έντονα διεγερτική, ομοιάζοντας με την ποιητική επενέργεια.

Σε ένα μυθιστόρημα βυθιζόμαστε στις περιγραφές και στη γενικότερη αφήγηση, αλλά στις ιστορίες αυτές νοιώθουμε σαν να καθόμαστε πάνω σε καρφιά. Τα μεγαλύτερα όμως διηγήματα της συλλογής, όπως για παράδειγμα «Τα μπρατσάκια», καλλιεργούν και το ράθυμο κλίμα, με παράπλευρες αφηγήσεις και κάποτε μικρά εγκιβωτισμένα περιστατικά. Σχεδόν όλα αρχικά μοιάζουν με θολές εικόνες, που στη συνέχεια αποσαφηνίζονται και ξεκαθαρίζουν, οδηγώντας και στην πλοκή. Έτσι αρχικά «εισβάλουν» ακαθόριστες σκηνές, που τελικά παίρνουν το σαφές και τελικό νόημά τους.

Πηδάει από θέμα σε θέμα, τονίζοντας τις λεπτομέρειες που επιθυμεί. Η γραφή της είναι αποσπασματική αλλά όχι γενική. Μοιάζει με ταινία με πολλά μοντάζ. Η τεχνική του υπαινιγμού συναρμόζεται με αυτή της συμπύκνωσης νοήματος, μια και αποφεύγει να μας πει μια σειρά πράγματα, που μας αφήνει να τα εικάσουμε, και αυτό είναι ένα ακόμα γενικότερο χαρακτηριστικό της. Μας αποδίδει «σκηνές πραγματικότητας», αποσπασμένες από τις ζωές των ηρώων της, που μας οδηγούν στη σκιαγράφησή τους και κάποτε στο χτίσιμο των χαρακτήρων.

Ο τίτλος του βιβλίου, *Ασφαλής πόλη*, ενέχει μια ειρωνεία. Η πόλη δεν είναι ασφαλής. Μα όχι εξαιτίας κάποιων εξωτερικών κινδύνων, αλλά γιατί οι κάτοικοί

της, οι ήρωες του βιβλίου, κουβαλούν μέσα τους τις ατέλειές τους, τις εμμονές, τα βίτσια και τα προβλήματά τους. Αυτοπαγιδεύονται, γιατί δεν είναι ικανοί να ξεφύγουν από τον εαυτό τους. Κάποιους μάλιστα δεν θα μπορούσαμε να τους χαρακτηρίσουμε αρκετά φυσιολογικούς, και οι συμπεριφορές τους είναι αποκλίνουσες. Δεν ξέρω αν το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό, άλλωστε δεν κάνουμε στατιστική αλλά λογοτεχνία, και σίγουρα δεν είναι αυτός ο στόχος της.
Μας περιγράφει συνήθως παρεκτρεπόμενες από τη σωστή συμπεριφορά καταστάσεις, χωρίς ωραιοποιήσεις, αλλά δίνοντας συχνά το λόγο στους ίδιους τους ήρωες ή αντιήρωές της να εκφράσουν τα συναισθήματα τους, λέγοντάς μας σε πρώτο πρόσωπο τις σκέψεις τους, μας αιτιολογούνται και μας κάνουν να τους «νιώθουμε». Είναι συνήθως θυμωμένοι, εγκλωβισμένοι, θολωμένοι και καθόλου νηφάλιοι. Δρουν παρορμητικά και ξεδιπλώνονται μπροστά μας.
Μια γυναίκα που με εμμονή προσπαθεί να είναι ασφαλής, κρυμμένη στο διαμέρισμά της, μα τελικά, όπως αποδεικνύεται, δεν είναι ούτε εκεί σίγουρη, ίσως γιατί η πόλη μας ακολουθεί, όπως λέει ο Καβάφης στο ποίημά του «Η πόλις». Το διήγημα «Η ασφαλής πόλη», με απρόσμενη και ελαφρώς παράδοξη πλοκή, καταφέρνει να μας κρατά το ενδιαφέρον, με δυο ήρωες που στέκονται άριστα, παρόλο που φαντάζουν ασυνήθιστα αλλοπρόσαλλοι, και αυτά είναι τα στοιχεία της καλής λογοτεχνίας, που μπορεί να παρουσιάζει τα πιο παράδοξα πράγματα με τον πιο πειστικό τρόπο.
Ποια ηδονή μπορεί να δώσει η φαντασία και η αίσθηση των σωμάτων σε ένα λεωφορείο; Το «TrafficNo1» είναι ένα αφήγημα αισθητικών και φαντασιακών ηδονών.
Το συγκριτικό πλεονέκτημα του «Ραντεβού» είναι ότι ενώ είναι σύντομο, εντούτοις μέσω του υπαινιγμού, για παράδειγμα του πασίγνωστου τρομοκρατικού χτυπήματος στους δίδυμους πύργους της Νέας Υόρκης, καταφέρνει να επεκταθεί νοηματικά και να περιλάβει με αυτόν τον τρόπο πάρα πολλά πράγματα και συμβάντα, που δεν χρειάζεται να μας τα πει. Έτσι είναι συνάμα αφαιρετικό και πλήρως εύληπτο.
Ποιος έχει δίκιο; Αυτός που με όλη του τη θέληση διεκδικεί ακόμα και αυτό που δεν του ανήκει, ή αυτός που αρνείται επίμονα και σαδιστικά να του το δώσει; Κανείς ή και οι δυο ίσως. Τα διλήμματα συχνά δεν επιδέχονται ρητές απαντήσεις. Αυτό πραγματεύεται το περιστατικό στη «Διεκδίκηση».
Η αποχώρηση στη μοναξιά και τα γηρατειά σε ένα γεροκομείο κάνει κάποια κυρία να ζει με την ενθύμηση, και πεισματικά, κόντρα στους κανονισμούς, να αφήνει μακριά τα μαλλιά της, όπως άλλοτε («Η κουρέας», σ. 92).
Αλλά ας μην επεκταθώ περισσότερο στα επί μέρους διηγήματα, για να μην κουράσω, άλλωστε τη γενικά αύρα της συλλογής ευελπιστώ να την κατέθεσα. Συνέχεια επί του βιβλίου…